

Forslag:

Generalforsamlingen forpligter bestyrelsen til (subsidiært anbefaler denne) inden næste generalforsamling at udarbejde og offentliggøre en konkret metode til at definere hvorvidt et fossil-selskabs forretningsmodel inden udgangen af 2018 er forenelig med den globale klima-aftale fra Paris om sikring af maksimalt 2-graders global opvarmning.

Generalforsamlingen henstiller samtidig til bestyrelsen at sikre aktivt ejerskab i fossil-selskaber håndteret i overensstemmelse hermed og sørge for frasalg af investeringer, hvor et således udøvet aktivt ejerskab ikke resulterer i nævnte forenelighed med Paris-aftalen.

Begrundelse:

Vi anser klimaets stadigt hastigere udvikling frem mod et egentligt kollaps for et af vor tids væsentligste problemer, hvis imødegåelse kræver, at vi alle tager ansvar og sætter ind, når og hvor vi kan: politisk, finansielt, erhvervsmæssigt, som produktudviklere, som forbrugere etc. etc.

Analyser fra Det Internationale Energi Agentur og FNs Klimapanel konkluderer at man maksimalt kan udnytte 1/3 af verdens kendte fossile reserver¹ hvis den globale klimaafale om en 2 graders maksimal global opvarmning skal holdes.

De fleste selskaber der udnytter fossile reserver anerkender imidlertid ikke at store dele af deres kendte reserver ikke kan udnyttes. Tværtimod har virksomhederne i sinde at hente det hele op til afbrænding, hvilket de også er værdisat efter². Således udvindes der stadig mere kul og olie med store omkostninger for miljøet - *fossile brændsler som ikke må afbrændes*.

Derfor stiller vi nu for tredje gang forslag til bestyrelsen for vores pensionskasse med appel til denne om at den med sin investeringsstrategi overfor de fossile selskaber og sin håndtering af aktivt ejerskab i disse, bidrager konstruktivt til fremme af den nødvendige omlægning fra sort til bæredygtig energi.

Aktivt ejerskab kontra frasalg

Bestyrelsen har på forrige generalforsamling udtalt at den "har tænkt sig at indrette investeringspolitikken, så den understøtter målet om maksimalt 2° og gerne 1,5° global opvarmning." Men man har argumenteret for at aktivt ejerskab er den bedste måde at sikre at pensionskassen bidrager til en bæredygtig udvikling, fordi aktivt ejerskab rummer mulighed for dialog med de selskaber hvor man har aktier, og man anser frasalg for resulterende i økonomisk tab for medlemmerne.

Imidlertid har pensionskassen investeringer i selskaber der aktivt har støttet forskning og kommunikation der skulle så tvivl om omfanget af og årsagerne til klimaforandringerne. Flere af disse selskaber bruger i dag fortsat penge på at finde flere fossile reserver selvom langt hovedparten af de eksisterende reserver som nævnt ikke kan udnyttes.

Og hvad mere er, så søger flere af disse selskaber i dag fortsat at begrænse politiske tiltag til grøn omstilling. Dette understregedes i en rapport fra oktober 2016³: Rapporten er baseret på undersøgelser af otte store fossilselskaber over perioden januar 2015 til maj 2016, herunder ExxonMobile, BP og Shell – *selskaber som pensionskassen har investeringer i*.

Undersøgelsen vurderede blandt andet selskaberne ud fra deres udmeldinger om klimavidenskaben, deres tilknytning til lobbygrupper som spreder misinformation om klimavidenskab og/eller forsøger at blokere for klimaindsatsen, samt vedrørende offentliggørelse af egne CO₂-udledninger og planer for at reducere dem.

Rapportens konklusion var nedslående. Selskaber som ExxonMobil og Chevron fik prædikatet ”ekstremt ringe og uansvarligt” når det drejer sig om deres ringe eller direkte misvisende formidling af klimaforandringernes katastrofale følger for kloden, og om selskabernes fortsatte støtte til lobbyisme direkte imod konkrete klimapolitiske tiltag.

Ind til nu har der ikke været fremlagt belæg for at vores pensionskasses aktive ejerskab skulle kunne gøre en forskel tværtimod. Som vi påviste på forrige generalforsamling har man ikke bakket op om klimarelevante resolutioner fra aktionærer, men derimod fulgt anbefalingerne fra fossil-selskabernes egne bestyrelser på generalforsamlingerne hos BP, Chevron og ExxonMobil.

På orienteringsmødet med Sampension d. 8/2 2017 fremgik det at man ikke ville udelukke nyinvesteringer i olieselskaber og man ikke havde planer om at give screeningsfirmaer retningslinjer for aktivt ejerskab.

Af disse grunde er der et behov for at AP dokumenterer hvordan fossilselskaber snarest muligt - og senest i 2018 – retter ind og offentliggør troværdige strategier for hvordan de vil bidrage til virkeliggørelsen af Paris aftalens målsætninger. Hvis selskaberne ikke gør det, så bør vi skille os af med vore investeringer i dem.

Vi skal skille os af med investeringerne fordi vi ellers yder sådanne selskaber finansiell likviditet og politisk og social legitimitet. Hvis vi har penge i fossilselskaber som ikke bidrager til Paris aftalen, så vanskeliggør vi en effektiv politisk regulering, da vore politikere vil tøve med at regulere industrier hvis økonomiske trivsel er vigtig for danske pensionsmidler.

Fossilfri investeringer er økonomisk mest ansvarlige

Institutioner der aktivt fravælger kul, olie og gas forvalter nu en samlet værdi på over 5.000 milliarder dollars. Siden sidste generalforsamling har bl.a. følgende investorer valgt at flytte deres investeringer:

Den Nordiske storbank SEB trækker sig fra kul / maj 2016

Stockholm divester fra kul, olie og gas / juni 2016⁴

Waltham Forest Pension Fund - første britiske pensionsselskab – divester / sep. 2016⁵

Svenske AP7 vil ekskludere fossil-selskaber som modarbejder Paris-aftalen / dec 2016⁶

Det Australske sygeforsikringselskab HCF trækker 20 mio \$ ud af fossile brændsler/ dec 2016⁷

Irland vedtager lov, der skal sikre udfasning af investeringer i kul-, olie- og gasfirmaer / jan 2017⁸

Seattle beslutter at trække alle investeringer (3 mia \$) ud af banken Wells Fargo fordi de investerer i

Keystone Pipeline Februar 2017⁹

At et stigende antal investorer nu søger udenom fossile investeringer er ydermere tydeliggjort ved at også kendte indeksleverandører som MSCI og FTSE nu leverer produkter som danner baggrund for fossilfri investeringer, ligesom flere danske banker i 2016 begyndte at tilbyde fossilfri investeringsprodukter.

Som Sampensions investeringsdirektør d. 31. januar,¹⁰ selv påpeger, går udviklingen bort fra fossile brændsler og hen imod vedvarende energi, uanset de udviklinger der sker f. eks i USA. Derfor må en rettidig omhu betyde at man sikrer sig mod strandede aktiver. Og det kan da godt undre at Sampension stadig forestiller sig at kunne nyinvestere i olie.

At fastholde investeringer i fossile selskaber er efter vores mening uansvarlig gambling med vores pensionsmidler.

Skal der etableres individuelle løsninger?

Vi er bekendt med, at bestyrelsen indenfor rammerne af det nye administrations-fællesskab med Sampension, arbejder på at kunne tilbyde mulighed for individuelt fravalg af fossile investeringer, i form af et såkaldt markedsrenteprodukt.

Her ønsker vi at minde bestyrelsen om, at pensionskasser historisk set hviler på en solidarisk tradition. *Ansaret skal ikke individualiseres.*

En opdeling indenfor vores pensionskasse vil ydermere betyde at *alle* medlemmer påføres øgede omkostninger.

Sidst men ikke mindst, mener vi at der ikke bør oprettes særlige tilbud til de, der mener at det er etisk uforvarsligt at investere i miljøkatastrofer. Det er jo heller ikke er tilfældet med andre destruktive og uetiske investeringer såsom klyngebomber.

Afsluttende bemærkning

Som verdensborgere bærer vi et medansvar for den fremtidige udvikling. Det er derfor vores ønske gennem ændret tænken og handlen i det omfang det står i vores magt at bidrage til at forhindre en forværring af klimaudviklingen hen imod et egentligt kollaps. Eller for at sige det på en anden måde: Vores opfordring fra de to sidste års generalforsamlinger har ikke mistet sin aktualitet.

¹ I en Nature artikel fra 2015 estimeres det at 30 % af oliereserver, 50 % af gasreserver og 80 % af kulreserver skal forblive i jorden (<http://www.nature.com/nature/journal/v517/n7533/full/nature14016.html>) og nyere studier peger på at endnu større andele skal blive i jorden for at 2 grader scenariet skal forblive realistisk (<http://www.nature.com/nclimate/journal/v6/n3/full/nclimate2868.html>) og at den kul, olie og gas der findes i miner/felter der er i operation i dag er nok til at vi sprænger det eksisterende carbon budget (<http://priceofoil.org/2016/09/22/the-skys-limit-report/>) – dvs. der må ikke opstartes nye olie/gasfelter eller kulminer.

² Carbon Tracker Initiative har udregnet tallene for CO2-budgetterne i rapporten [Unburnable Carbon 2013: Wasted capital and stranded assets](#). Tallene er sidenhen blevet [stadfæstet af EU's klimapanel](#). Både det mellemstatslige *Internationale Energiagentur (IEA)* og adskillige banker, heriblandt verdens næststørste bank *HSBC*, advarer mod en fremtidig financier CO2-boble, da størstedelen af verdens kul-, gas- og oliereserver må forblive under jorden hvis de internationalt vedtagne mål om maksimal 2 graders opvarmning skal nås. [Læs artikel i Dagbladet Information](#). [Læs artikel i The Guardian](#) - artiklen er på engelsk. [Se informationsvideo fra Carbon Tracker Initiative](#) - videoen er på engelsk.

³ kaldet "The Climate Accountability Scorecard".

⁴ <https://www.ipe.com/news/esg/ap7-may-blacklist-six-energy-companies-on-climate-change-grounds/10016796.article>

⁵ <http://www.pionline.com/article/20160923/ONLINE/160929932/waltham-forest-pension-fund-to-divest-fossil-fuel-investments>

⁶ <https://www.ipe.com/news/esg/ap7-may-blacklist-six-energy-companies-on-climate-change-grounds/10016796.article>

⁷ <https://www.theguardian.com/australia-news/2017/feb/10/health-fund-hcf-divests-from-fossil-fuels-saying-industry-harms-members>

⁸ <http://www.irishcentral.com/news/politics/ireland-passes-historic-bill-to-divest-funding-from-fossil-fuels>

⁹ <http://abcnews.go.com/US/wireStory/seattle-cut-ties-wells-fargo-oil-pipeline-45334258>

¹⁰ <http://www.business.dk/brandview/solen-kan-blive-ny-klimajoker>

Stillere af forslag, AP 2017:

Lene Nielsen 27-06-57

Lilian Jensen 09-02-47

Sara McKinley 10-07-78

Anne Poulsen 27-08-46

Jens Hvass 23-03-57

Ellen Birgitte Bjarnø 20-02-45

Søren Bjarnø 09-03-72

Anna Katrine Kragh Thuesen 02-12-52

Jørn Chresten Simonsen 06-04-55

Peter Hauschild 27-04-47

Niels-Erik Aaes 09-03-48

Mona Kølbæk Pedersen 12-02-52

Lars Henrik Topp 11-09-47

Kirsten Mølgaard 06-02-47

Birgit Worm 26-08-68

Annette Thierry 10-07-45

Jens Christian Bjarnø 12-07-40

Kurt Lange 16-03-48

Anne Mette Koch Andersen 04-08-46

Jens Jacob Bierring 23-08-63

Ann Porsmose 18-11-68

Lise Fuhrmann Clausen 24-03-65

Bestyrelsens kommentar til medlemsforslaget

Miljø er en væsentlig del af den ansvarlige investeringspolitik for såvel Arkitekternes Pensionskasse, Pensionskassen for Jordbrugsakademikere og Dyr læger og Sampension KP Livsforsikring A/S. Vi har formuleret en række principper omkring miljø, som de virksomheder, vi investerer i, skal efterleve.

Udover at overholde den nationale miljølovgivning i hvert land, hvor virksomheden opererer, så fokuserer vi tillige på, at virksomhederne indretter deres forretningsmodel, således at den understøtter udvikling og anvendelse af de mest miljøvenlige teknologier.

Specifikt om klimaspørgsmålet hedder det i bestyrelsens retningslinjer til administrationen bl.a., at direktionen skal sikre, at der ved investeringer i virksomheder screenes for miljømæssig ansvarlighed, således, at:

”Virksomhederne tilstræber et renere miljø, blandt andet

- ved at have fokus på at mindske CO₂-udledning med henblik på at understøtte COP21- aftalens målsætninger, og
- ved at støtte udvikling og udbredelse af miljøvenlige teknologier.”

Det er den samme formulering, som på dette punkt findes i retningslinjerne for de tre pensionsvirksomheder.

De tre pensionsvirksomheders investeringer i børsnoterede aktier sker fra starten af 2017 i fællesskab gennem afdelinger i foreningen Sampension Invest. Også LD (Lønmodtagernes Dyrtidsfond) har investeret i Sampension Invest, og de fire pensionsvirksomheder har dermed tilsammen en betydelig større volumen end pensionskassen selv. Det kan udnyttes både til at sikre stordriftsfordele og lave investeringsomkostninger og til at øve en større indflydelse gennem den ansvarlige investeringspolitik, end hvad pensionskassen selv ville kunne gøre.

Konkret udvælger Sampension Invest løbende bestemte temaer inden for den ansvarlige investeringspolitik til at udøve kritisk dialog, såkaldt engagement, med selskaber, som Sampension Invest er investeret i. Sampension Invest oplever en stigende lydhørhed bl.a. i takt med, at den formuestørrelse, som investeringsfællesskabet har, er større end nogensinde tidligere.

I praksis udvælger administrationen inden for de valgte temaer hvert år blandt de ca. 1.600 selskaber, som der er investeret i, en række selskaber til dette engagement. Det sker i samarbejde med EIRIS, der er vores samarbejdspartner, som løbende analyserer og overvåger et meget stort antal virksomheder for ikke blot miljømæssige forhold, men også en række andre etiske aspekter knyttet til virksomhedernes aktiviteter. Gennem dette samarbejde opnås også indsigt i aktiviteterne hos og mulighed for at koordinere indsatsen med andre institutionelle investorer.

Klima har været en del af den ansvarlige investeringspolitik igennem flere år. Spørgsmålet om understøttelse af COP21-målene er imidlertid først eksplicit formuleret med de investeringspolitikker, som de 3 pensionsvirksomheder har implementeret fra 1. januar, og administrationen vil forfølge disse mere præcise mål gennem samarbejdet med EIRIS.

Vi har holdningen, at en aktiv dialog giver bedre mulighed for at forfølge et ønske om at påvirke et selskab fx til at øge fokus på at understøtte målene i COP21. Et frasalg af aktierne i et selskab vil normalt være en nødløsning og vil normalt være et udtryk for at en aktiv dialog ikke har kunnet etableres eller ikke har givet udslag i en forståelse eller forandring udtrykt i selskabet praksis. Frasalg er derfor et langt stykke hen ad vejen blot et spørgsmål om ”at give aben videre” til nye investorer.

Bestyrelsen anbefaler et nej til forslagene fra Ansvarlig Fremtid.

Pensionskassens bestyrelse er overordnet positivt indstillet i forhold til forslagets intention. Vi mener, at de virksomheder, vi investerer i, bør formulere forretningsmodeller, mål og politikker, der understøtter COP21. Bestyrelsen mener derimod ikke, at det er pensionskassens opgave at have en metode til selv at kunne definere hvorvidt forretningsmodellerne understøtter dette. Men administrationen og EIRIS skal kunne forholde sig til selskabernes egne formuleringer, mål og konkrete handlinger på området.

Dér, hvor vi mener at kunne gøre en forskel i forhold til miljø og CO2-udledning, er ved anvendelse af kritisk dialog og aktivt ejerskab generelt. Sampension Invest vil i løbet af 2017 formulere en politik for aktivt ejerskab i praksis, herunder også knyttet til at afgive stemmer på selskabers generalforsamlinger, fx omkring resolutioner, der adresserer klimamålene, der er formuleret i COP21. Vi er positivt indstillet på at forene ligesindede kræfter i en fælles indsats på området enten i form af forstærket engagement eller en koordineret stemmeafgivelse på udvalgte selskabers generalforsamlinger.

Ovenstående begrundet også vores holdning om, at frasalg af "fossil-selskaber" først bør ske, når engagement og stemmeafgivelse viser sig udsigtsløse. Denne holdning er i øvrigt overensstemmende med anbefalinger fra andre NGO's med klimafokus, fx Preventable Surprises.